

OBSAH

strana

1.	PSYCHOLOGICKÉ VÝCHOVNÉ PORADENSTVÍ - PŘEDMĚT, HISTORIE, ÚKOLY	9
1.1.	Psychologické výchovné poradenství - součást poradenství a psychologického poradenství . . .	9
1.2.	Psychologické výchovné poradenství a školní psychologické poradenství. Jejich předmět a historický vývoj, současný stav ve světě i u nás	11
1.2.1.	Vývoj do druhé světové války	11
1.2.2.	Vývoj po druhé světové válce	14
1.2.3.	Počátky koncepce školního psychologického poradenství	15
1.2.4.	Vývoj školního psychologického poradenství (výchovného i profesionálního) v socialistických zemích po druhé světové válce	19
1.2.5.	System psychologického výchovného (školního) profesionálního poradenství v ČSSR	22
1.2.6.	Úsilí o ustavení funkce školního psychologa na našich školách	26
2.	ÚKOLY PSYCHOLOGICKÉHO VÝCHOVNÉHO PORADENSTVÍ (školního psychologického poradenství) V TĚSNÉM SPOJENÍ S VÝUKOU A VÝCHOVOU	31
2.1.	Obecně o úkolech školního psychologického poradenství	31
2.2.	Pomoc školám při zefektivňování výchovně vzdělávacího procesu a zajišťování harmonického rozvoje osobnosti žáka	31
2.2.1.	Školní prostředí jako komplexní sociální pole	31
2.2.2.	Metody práce ve školním psychologickém poradenství	32
2.3.	Podmínky optimalizace rozvoje osobnosti ve vyučovacím procesu a pomoc školních psychologů	49
2.3.1.	Rozumové schopnosti a školní úspěšnost žáků	49
2.3.2.	Rozumové schopnosti - inteligence	51
2.3.3.	Měření intelektových výkonů	57
2.3.4.	Zkoušky učení a jejich predikční možnosti	62
2.3.5.	Prognóza budoucího vývoje žáka	64
2.4.	Spolupráce školního psychologa se školou	65

2.4.1.	Pozice školního psychologa	65
2.4.2.	Písemný styk se školou	66
3.	ŠKOLNÍ PROFESIONÁLNÍ PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ	73
3.1.	Faktory uplatňující se v profesionálním vývoji	73
3.2.	Teorie profesionálního vývoje	76
3.3.	Profesionální zájmy	77
3.4.	Schopnosti žáků ZŠ a volba povolání	80
3.5.	Hlavní úkoly profesionální výchovy v rámci ko- munistické výchovy	81
3.6.	Obecně o metodách v profesionálním psychologickém poradenství	81
3.7.	Činnost výchovného poradce	84
3.8.	Pomoc okresních a krajských středisek profesio- nální orientace a volby povolání škole	87
3.9.	Některé diagnostické metody používané ve škol- ním profesionálním poradenství	88
3.10.	Vysokoškolské psychologické poradny	89
4.	PSYCHOLOGICKÁ PROBLEMATIKA ŠKOLNÍ PŘIPRAVENOSTI, ZAŠKOLENÍ A PORUCH VÝVOJE NA POČÁTKU ŠKOLNÍ DO- CHÁZKY	93
4.1.	Školní připravenost	93
4.1.1.	Školní způsobilost, školní zralost, školní při- pravenost - pojmy	93
4.1.2.	Metody zjišťující školní způsobilost, zralost a připravenost. Opatření pro děti se zjištěný- mi nedostatky	99
4.2.	Dítě nastupující do školy	100
4.3.	Počáteční čtení	102
4.3.1.	Psychologická problematika počátečního čtení	102
4.3.2.	Metody zjišťující čtenářskou zralost	103
4.3.3.	Čtenářská nezralost, poruchy schopnosti číst	104
4.3.4.	Diagnostika dyslexie a nápravná opatření pro dyslektiky	107
4.4.	Dysgrafie, dysortografie	110
4.4.1.	Podstata dysgrafie a dysortografie	110
4.4.2.	Metody vyšetřování a nápravy dysgrafie	111
4.5.	Rozvoj dovednosti počítat a její poruchy	111
4.6.	Cerebrálně poškozené dítě	114
4.6.1.	Cerebrálně poškozené dítě a jeho zaškolení	114

4.6.2.	Speciální opatření pro děti postižené LDM	117
4.7.	Levoruké dítě ve škole	118
5.	POMOC ŠKOLNÍHO PSYCHOLOGA UČITELŮM PŘI PRÁCI S NADANÝMI ŽÁKY	123
5.1.	Nadání. Rozumové nadání	123
5.2.	Pomoc školního psychologa při identifikaci nada- ných žáků	127
5.3.	Tvořiví žáci	131
5.3.1.	Tvořivost	131
5.3.2.	Zjišťování tvořivých schopností a stimulace je- jich rozvoje	134
6.	PORUCHY KOGNITIVNÍHO UČENÍ	139
6.1.	Negativní působení školní neúspěšnosti na rozvoj osobnosti žáka	139
6.2.	Převážně exogenní činitelé poruch učení	140
6.2.1.	Škola jako exogenní faktor	140
6.2.2.	Rodina jako exogenní faktor	142
6.3.	Převážně endogenní činitelé poruch učení	144
6.3.1.	Tělesný stav žáka a poruchy učení	144
6.3.2.	Celková nižší mentální úroveň a nepřipravenost žáka	145
6.3.3.	Poruchy ve vývoji poznávacích procesů	147
6.3.4.	Vztah některých osobnostních vlastností a ne- úspěšnost v učení	149
6.3.5.	Charakteristika osobnosti neprospívajícího žáka	151
6.3.6.	Únava a poruchy učení	151
6.4.	Poruchy učení vázané na věk	153
6.5.	Hodnocení a neúspěšní žáci	153
6.5.1.	Vliv hodnocení na neúspěšné žáky	153
6.5.2.	Tréma ve zkuškových situacích	155
6.6.	Anxiózní dítě a neprospěch	157
6.7.	Neurotický žák a poruchy učení	159
7.	NEJČASTĚJŠÍ PORUCHY CHOVÁNÍ VE ŠKOLNÍCH SITUACÍCH	167
7.1.	Poruchy - závady - difcility chování	167
7.2.	Poruchy chování a poruchy učení	167
7.3.	Nedisciplinovanost, maladjustace	169
7.4.	Žák ve skupině a poruchy chování	175

7.5.1.	Nejčastější difficility chování	177
7.6.2.	Výchovné problémy s tělesně postiženým dítětem .	183
7.7.	Dítě citově deprivované a výchovné problémy . .	185
7.8.	Děti s nízkou mentální úrovní a poruchy chování	187
7.9.	Neurotické dítě a poruchy chování	188
7.10.	Poruchy chování a sebehodnocení	190
7.11.	Formy kontroly chování a výchovný dopad jejich působení	191
7.11.1.	Trest jako prostředek kontroly a řízení lidského chování	191
7.11.2.	Odměna jako prostředek řízení lidského chování .	195
7.12.	Predelinkventní chování	196
7.13.	Alkoholismus nezletilých	200
7.14.	Sebevražednost mladistvých	200
7.15.	Nápravné postupy	203